

NĚMČINA: METODICKÝ LIST

Název: Jak pracuje lidská paměť?

Cílová skupina: Učitelé MŠ

Dle nejpoužívanějšího, tzv. Atkinson-Shiffrinova modelu paměti (jinde též *dvojdímního obecného modelu paměti* (VESTER, 2009)) se lidská paměť dělí na senzorickou, krátkodobou (pracovní) a dlouhodobou.

Vstupní rovina paměti, senzorická (ultrakrátká) paměť, je komplexem paměťových stop vznikajících u jedince otiskem paměti vizuální, sluchové (auditivní) a hmatové (haptické). Takto reflektované informace jsou uchovávány po velice krátkou dobu, odborné studie udávají, že vizuální paměť například dokáže uchovat světelný vjem po dobu asi 0,1 sekundy. Jiným typem senzorické paměti je její auditivní (sluchová) varianta, jež vykazuje u různých jedinců různou kapacitu. Pravidelně se opakující sluchový vjem může nabývat až délku sekund a přesto si jej (i necvičená) paměť vybavuje. Délka zvukové stopy je závislá na predispozici i získané dovednosti vjem ukládat. Jinou délku zvukové stopy si v paměti uchová profesionální hudebník s absolutním hudebním sluchem, jinou si vybaví např. matematik bez hudebního sluchu. Senzorická paměť tedy umožňuje člověku lépe si zapamatovat informaci sluchovou, než vizuální.

Krátkodobá (též procedurální) paměť je prostředkem pro uchování konkrétní informace před jejím dalším zpracováním a přechodem do paměti dlouhodobé. Odborné prameny se neshodují, zda je krátkodobá paměť předstupněm k paměti dlouhodobé, či zda je pouze její formou modifikovanou v čase. O existenci a funkci této paměti se některé prameny dosud přou (VESTER 2009).

Neoddiskutovatelnou veličinou a funkcí lidského mozku je dlouhodobá paměť, jež uchovává informace na dlouhou dobu. Nejčastější je názor, že informace z této paměti nikdy nemizí, stávají se pouze hůře dostupnými, nebo se přepisují informacemi novými. Odborníci se snaží dělit tuto paměť z několika hledisek. Dle povahy zapamatovaných událostí hovoříme o paměti epizodické a sémantické. Epizodická paměť je zaplněna událostmi procedurálního charakteru (např. co jsem měla včera k večeři). Sémantická paměť zahrnuje vědomosti o objektivní realitě kolem nás, tj. pamatuje si význam slov a díky tomu seskupuje osvojená fakta do logických celků.

Dlouhodobá paměť je díky rozsáhlému výzkumu dále členěna na dlouhodobou paměť přímou a nepřímou (jinde též *explicitní a implicitní / deklarativní a procedurální*). Přímá (*explicitní, deklarativní*) paměť slouží např. studentům v případě, kdy si snaží něco záměrně zapamatovat pro zkoušku či test, a druhá slouží většinou při získávání dovedností.

Informace prochází v paměti stádiem zrakové a prostorové percepce a následného kódování, retence (uložení, uchování) a naposledy vybavení buď v podobě reprodukce, nebo rekognice. Výsledek tohoto procesu je ovlivněný faktory, jako jsou věk, pohlaví, schopností koncentrace pozornosti a motivace. Lze předpokládat, že způsoby kódování a ukládání informací do paměti a jejich následné vybavování se mění v závislosti na konkrétním typu informace a na motivaci si tuto informaci uložit (VESTER 2009).

Přečtete si dále:

- VESTER, F. (2009) *Denken, lernen, vergessen*. München: dtv-Verlag.
 WODE, H. (2009) *Frühes Fremdsprachenlernen in bilingualen Kindergärten und Grundschulen*.
 KOUKOLÍK, F. (2002) *Lidský mozek*. Praha: Portál.